

บทความพิเศษ

เศรษฐกิจพอเพียง

SUFFICIENCY ECONOMY

อภิชาติ ภัทรธรรม

Apichart Pattaratuma

ประเทศไทยในอดีต คนไทยสร้างชาติต่อเนื่องกันมา ยาวนานเริ่มตั้งแต่สุโขทัยเป็นราชธานี สมัยกรุงศรีอยุธยา และรัตนโกสินทร์ตอนต้น การคมนาคมยังไม่เจริญ การค้าขายยังไม่เจริญรุ่งเรืองเท่าที่ควร การสัญจรอาศัยเส้นทางน้ำเป็นหลัก ใช้น้ำและเกวียนในทางบกที่มีเส้นทาง การคมนาคมที่ไม่ไกลมากนัก การตั้งบ้านเรือนจึงตั้งตาม สภาพภูมิศาสตร์คือ เรียงรายอยู่สองฝั่งแม่น้ำลำคลอง ในพื้นที่ภาคกลางเนื่องจากเป็นพื้นที่ลุ่มเป็นส่วนใหญ่ เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำปราชินบุรี ภาคใต้ ได้แก่ แม่น้ำพุมดวง แม่น้ำปัตตานี ภาคตะวันออก แม่น้ำจันทบุรี และภาคตะวันตกบางส่วนในพื้นที่แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแควน้อย แม่น้ำแควใหญ่ สำหรับถนนตาม ภูมิภาคในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และตะวันตกบางส่วนมีประชาชนอยู่อาศัย ทั้งสองฝั่งถนน สำหรับแม่น้ำชีและแม่น้ำมูลประชาชน ไม่นิยมตั้งถิ่นฐานสองฝั่งแม่น้ำเนื่องจากแม่น้ำจะเอ่อท่วม ในฤดูน้ำหลาก เช่นเดียวกับแม่น้ำโขงซึ่งกระแสน้ำมี ความรุนแรงในการกัดเซาะบ้านเรือนมากในฤดูฝน สำหรับการค้าขายเริ่มเจริญในยุคกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์ โดยการค้าขายกับประเทศทางแถบยุโรปและประเทศจีน เป็นหลัก การค้าขายประเทศไทยเจริญรุ่งเรืองเรื่อยมา

ขณะเดียวกันทรัพยากรป่าไม้ในประเทศอุดมสมบูรณ์ มากในอดีต ทำให้น้ำทำบริบูรณ์ประชาชนจึงใช้น้ำจาก แม่น้ำสายต่างๆ ในการอุปโภคและบริโภค แหล่งอาหาร จากแม่น้ำต่างๆ ของประเทศอุดมสมบูรณ์ ดังเช่นคำที่ กล่าวกันคือ “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” “ไพร่ฟ้าหน้าใส แผ่นดินไทยอุดมสมบูรณ์” ถ้าสถานการณ์ของประเทศ เป็นเช่นนี้ตลอดไป ประชาชนคงไม่ต้องเดือดร้อน ต่อสู้ ดิ้นรนอะไรมากมายจากการเพิ่มขึ้นของประชากรจาก ในอดีตที่ผ่านมา การอพยพของประชาชนจากประเทศ เพื่อนบ้านเข้ามาสู่ในประเทศไทย ความต้องการการใช้ ประโยชน์ที่ดินเพื่อการทำกินมีมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการ ตัดไม้ ถางป่า ทำไร่เลื่อนลอย หรือที่เรียกว่า Shifting cultivation การทำไร่เลื่อนลอยก็คือ การตัด และเผา หรือ Slash and burn โดยใช้ไฟเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการเก็บบริเวณเพื่อเตรียมพื้นที่ในการเพาะปลูก จะเห็นได้ว่าในเดือนธันวาคมจนถึงเดือนมีนาคมทาง ตอนบนของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำปาง แพร่ และน่าน จะมีควันไฟ หนาแน่นมาก บางครั้งก่อให้เกิดปัญหาด้านการจราจรทาง อากาศ เครื่องบินไม่สามารถบินขึ้นหรือลงได้เนื่องจาก ทัศนวิสัยในการมองเห็นต่ำ เป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อการ

¹ ศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ ภัทรธรรม ข้าราชการบำนาญ สังกัดสำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Professor Apichart Pattaratuma Ph.D. Retired Professor, Office of The President, Kasetsart University

E-mail: fforacp@ku.ac.th

จราจรทางอากาศ การขึ้นลงของเครื่องบิน เช่นเดียวกัน ทางภาคใต้รวมทั้งประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ได้รับผลจากอิทธิพลการเผาป่าในพื้นที่เกาะสุมาตราประเทศอินโดนีเซีย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระราชทานแนวคิดโดยการใช้ฝนหลวงเพื่อลดมลภาวะในอากาศที่สูง ส่วนในพื้นที่ระดับพื้นดินให้ใช้น้ำ Spray ไปในอากาศช่วยบรรเทาปัญหาได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งกลายเป็นปัญหาระดับภูมิภาคที่ทุกประเทศจะต้องช่วยกันทำการแก้ไข การร่วมมือร่วมใจกัน รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ประชุมร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อแก้ไขปัญหาหมอกควันอย่างถาวร สำหรับปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินเมื่อความต้องการการใช้ประโยชน์ที่ดินมีมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการเกษตรกรรม การขยายพื้นที่ในการเพาะปลูกมีมากขึ้น ส่งผลต่อการตัดไม้ทำลายป่ามากขึ้น ทำให้พื้นที่ป่าขณะนี้มีปริมาณเหลือเพียงร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ ทั้งนี้ไม่รวมป่าที่เพิ่งทำการปลูก หรือมีปัญหาข้อพิพาทที่ยังไม่สิ้นสุด หรือป่าที่เสื่อมโทรมลงและยังไม่ฟื้นตัวเท่าที่ควรจะเป็นป่า หรือพื้นที่ภูเขาหัวโล้นที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกพืชผลการเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั่วพื้นที่ที่เป็นภูเขาสูงชันมีการตัดต้นไม้ที่มีขนาดใหญ่ออกทั่วพื้นที่ของประเทศ จากปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดผลเชิงลบตามมา เกิดการกัดเซาะหน้าดินอย่างรุนแรงต่อเนื่องกันมาหลายปี ก่อให้เกิดปัญหาดินถล่มตามมา เริ่มตั้งแต่ปัญหาดินถล่มในพื้นที่ตำบลกะทูน อำเภอบึงนาราง จังหวัดนครสวรรค์ ในปี พ.ศ. 2531 เป็นความวิตกกังวลของประชาชนในพื้นที่และของคนทั้งประเทศ และเกิดเหตุการณ์ตามมาเรื่องดินถล่มที่อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ในปี พ.ศ. 2544 และตำบลน้ำก้อ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ และที่อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ในปี พ.ศ. 2549 ตามลำดับ เหตุการณ์ดังกล่าวทำลายชีวิตและทรัพย์สินของประชากรจำนวนมาก พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระราชทานทุนทรัพย์และแนวพระราชดำริเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทรงแนะนำให้

ประชาชนสังเกตสีของลำน้ำ ความขุ่นของน้ำ และหลักเลียงที่จะตั้งบ้านเรือนขวางทางน้ำ หรืออยู่ในระดับที่น้ำท่วมถึง ทรงแนะนำให้ปลูกต้นไม้สำหรับยึดหน้าดินเพื่อป้องกันอันตรายอันจะเกิดจากดินโคลนถล่ม สำหรับการใช้อยู่อาศัยที่ดินด้านการเกษตรซึ่งอยู่คู่ประเทศไทยมาช้านาน ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่เขาสูงหรือพื้นที่ระดับน้ำทะเล พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเสด็จพระราชดำเนินไปทุกพื้นที่ของประเทศซึ่งเป็นพื้นที่ทรงงานของพระองค์ ด้วยพระอัจฉริยภาพและสายพระเนตรที่ยาวไกล เมื่อการใช้ประโยชน์ที่ดินเข้าสู่ภาวะวิกฤตแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นวิถีทางเดียวที่จะทำให้ประเทศอยู่รอด เช่นเดียวกับปัญหาสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศ ในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระราชทานแนวคิดดังกล่าวตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 ซึ่งกว่า 30 ปี ที่พระองค์ทรงเล็งเห็นปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นอย่างแม่นยำ หรือแม้แต่ปัญหาการพัฒนาเรื่องพลังงานก่อนหน้าที่จะเกิดสภาวะวิกฤตทางด้านพลังงานหลายสิบปี ยังจำได้ว่าขณะที่พระองค์ท่านทรงพระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับพลังงานราคาน้ำมันขณะนั้นลิตรละไม่ถึง 10 บาท ใครจะคิดว่าวันนี้ปัญหาพลังงานกลายเป็นปัญหาระดับชาติระดับโลก เป็นบุญของประชาชนคนไทยที่มีพระราชอาชูก์ทรงมีพระอัจฉริยภาพที่ปราดเรื่องและมีสายพระเนตรที่ยาวไกล ทรงคิดไกลเกินกว่าที่คนทั่วไปจะคิดได้ เหมือนว่าพระองค์ทรงมีทิพเนตรทรงรู้เหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับประชาชนของพระองค์ล่วงหน้า แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทางสายกลาง หรือภาษาทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า มัชฌิมา ปฏิปทา คือ ไม่สุดโต่ง ไม่ย่อหย่อนหรือไม่ติ่งเกินไป หรือหละหลวมเกินไป ไม่เขย ไม่ลำสมย์ พออยู่พอกินในการดำรงชีพคือ สามารถปฏิบัติให้พอเหมาะพอควรสามารถประยุกต์ได้ทุกอาชีพทุกเพศทุกวัย สำหรับชีวิตคนไทยในชนบท โดยเฉพาะคนไทยที่มีอาชีพเกษตรกรรมซึ่งเศรษฐกิจพอเพียงได้ประยุกต์สู่แนวคิดทฤษฎีใหม่ ซึ่งประชาชนของประเทศ

กว่าร้อยละ 70 ของประชากรมีอาชีพเกษตรกรรม ทำให้หลายคนค่อนข้างงัวงวาทฤษฎีใหม่คือ เศรษฐกิจพอเพียงหรือเศรษฐกิจพอเพียงคือ ทฤษฎีใหม่ จึงขอให้เข้าใจข้อเท็จจริงว่า เศรษฐกิจพอเพียงนี้เป็นรากเหง้าของการดำรงชีพของคนไทยมายาวนานตั้งแต่สมัยโบราณมาจนกระทั่งคนไทยเริ่มพัฒนาเป็นชาติไทยในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแถบชนบท การดำรงชีพจะใช้ประโยชน์ที่ดินตามจำนวนแรงงานที่พอทำไหวในหนึ่งฤดูกาล ไม่จำเป็นต้องปลูกเต็มพื้นที่ตามขนาดพื้นที่ดินถือครองที่ทำประโยชน์ที่มีอยู่หรือกล่าวคือ ไม่จำเป็นต้องปลูกเต็มพื้นที่เพาะปลูกให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพียงพอให้ผลผลิตที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ตลอดปีหรือที่เรียกว่า subsistence การใช้แรงงานญาติหรือเพื่อนฝูง ไม่จ้างแรงงานแต่มีการลงแขกหรือลงแรงร่วมกันโดยญาติมิตร เพื่อนฝูง โดยคนทุกคนในครัวเรือนช่วยกันตั้งแต่เตรียมพื้นที่ เพาะปลูก จนกระทั่งการเก็บเกี่ยวหรือที่เรียกว่า Reciprocal system อาศัยน้ำฝนและแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ในการเพาะปลูกจะเห็นได้ชัดเจนว่าเป็นหลักการที่มีเหตุผล ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ผลประโยชน์เมื่อเก็บเกี่ยวมีการแบ่งปันกันตามความจำเป็นของแต่ละครัวเรือนหลังจากเจ้าของที่ดินได้รับพอเพียงสำหรับการบริโภคตลอดปีเป็นการประมาณตนเองเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันตนเอง และบุคคลที่อยู่ในครัวเรือน เช่น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย การที่มีความรู้คู่คุณธรรมในการปฏิบัติเป็นพื้นฐานแห่งตนในการดำรงชีพหรือในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า อัตตาหิ อัตตโนนาโถ ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตนไม่หวังโชคลาภ ไม่รอบุญมาวสา อยากได้ต้องทำเอง เช่นเดียวกับในการทำบุญอยากได้ต้องทำเองหรือการออกกำลังกายสุขภาพดีไม่มีขาย อยากได้ต้องทำเอง ในทางพระพุทธศาสนาที่กล่าวว่า สิล สมานิ ปัญญา หลักการคือ สุปฏิปันโนคือประพฤติดีประพฤติชอบ ไม่เบียดเบียนคนอื่น ไม่อยากได้ของคนอื่นเป็นของตน การมีสมาธิก่อให้เกิดปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตนักศึกษา การทำสมาธิเป็นแนวทางแก้ไขปัญญาของชีวิตอย่างมีสติ ความขยันหมั่นเพียรเป็น

อาวุธสำคัญในการดำรงชีพเพื่อให้เกิดประโยชน์นำทางสู่ความสำเร็จ เมื่อมีทรัพย์สินน้อยต้องอดออมใช้เท่าที่จำเป็น หากยังไม่เข้าใจก็จำเป็นต้องศึกษาและทำบัญชีครัวเรือนเพื่อให้เห็นรายรับรายจ่ายอย่างแท้จริง หลีกเลี่ยงอบายมุขทุกชนิด ไม่เล่นหวย รวยไป หรือไม่ฝักใฝ่การพนันทุกชนิด เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นกิเลสมายิงเสียยิ่งอยากได้ ต้องหาทุกวิถีทางให้ได้ทรัพย์สินกลับมา พระอุปนิสัยของการทรงอดออมเป็นพระลักษณะอุปนิสัยแห่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงได้รับการอบรมอย่างดีจากสมเด็จพระราชชนนี พระองค์ท่านทรงเล่าพระราชทานว่า เมื่อทรงพระเยาว์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปเที่ยวนอกวังสระปทุมกับเพื่อนตามประสาเด็กและไม่ได้ทรงนำเงินไปด้วย มีแม่ค้าขายขนมหวานขนมผ่านมาเพื่อนก็ซื้อขนมทานและพระองค์ท่านอยากเสวยขนมเพื่อนได้ขอพระราชทานพระราชานุญาตให้พระองค์ยืมค่าขนม 1 สตางค์ เหตุการณ์ดังกล่าวฟังดูเหมือนจะเป็นเรื่องไม่สำคัญนัก แต่เมื่อความทรงทราบถึงพระเนตรพระกรรณสมเด็จพระราชชนนี พระองค์จึงถวายการอบรมยาวนานและหลายวันต่อเนื่องจนพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงจดจำได้อย่างแม่นยำ และพระองค์ทรงเล่าว่า ทรงเข็ดมากถึงแม้เงินเพียง 1 สตางค์ ก็ไม่ทรงอนุญาตให้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรง บ่มเพาะพระอุปนิสัยที่จะก่อหนี้สินติดพระองค์ และจะต้องทรงรู้จักการอดออมนั้นเรื่องนี้ประชาชนคนไทยทุกคนทราบโดยทั่วกันไม่ว่าจะเป็นฉลองพระองค์ พระสนับเพลา ถุงพระบาท ฉลองพระบาทหรือหลอดยาสีพระทนต์ ทรงใช้อย่างรู้จักคุณค่า โชคดีของคนไทยที่มีพระมหากษัตริย์ที่ทรงอดออม หากแต่เมื่อมีภัยธรรมชาติที่เกิดกับประชาชนคนไทย ทรงเป็นพระองค์แรกที่พระราชทานความช่วยเหลือแก่ประชาชนเสมอมาอย่างต่อเนื่องไม่ว่าเป็นสิ่งของหรือพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์นับตั้งแต่ทรงครองสิริราชสมบัติมาอย่างยาวนานกว่า 60 ปี ดังนั้นการที่พระองค์ทรงเน้นให้ประชาชนคนไทยพออยู่พอกิน ไม่ก่อหนี้สินโดยเฉพาะกลุ่มประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรม ทรงแนะนำการใช้

ประโยชน์ที่ดินจากเศรษฐกิจพอเพียง โดยการประยุกต์สู่ ทุภะฎีใหม่โดยแบ่งพื้นที่ทำนา 30 ส่วน (เพื่อให้ประชาชน มีข้าวพอกินในครัวเรือน) ปลูกพืชไร่ 30 ส่วน เพื่อให้มี อาหารเพียงพอสำหรับบริโภคในครัวเรือน ปลูกทุกอย่าง ที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก ที่เหลือนำไปขายเพื่อให้ได้เงินมา เพื่อซื้อของอุปโภคและบริโภคที่จำเป็นสำหรับครัวเรือน แหล่งน้ำ 30 ส่วน เพื่อใช้ในการเกษตรกรรม อุปโภคและ บริโภค ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารสำคัญคือ การเลี้ยง สัตว์น้ำ เช่น ปลา กบ ตะพาบเพื่อเป็นแหล่งโปรตีน การมี คอกสัตว์อยู่รอบบ่อปลาจะก่อให้เกิด Plankton bloom และมีสาหร่ายที่เป็นประโยชน์ต่อสัตว์น้ำ การติดหลอด ไฟฟ้าบนบ่อปลา ช่วยดักแมลงให้เป็นอาหารของสัตว์น้ำ ที่บินมาเล่นไฟ ส่วนอีก 10 ส่วน เป็นพื้นที่อยู่อาศัย เป็นแหล่งอาหาร เช่น การปลูกผักสวนครัว พืชที่นิยม บริโภคในครัวเรือน ได้แก่ ข้าว ตะไคร้ ใบมะกรูด กะเพรา กระชาย พริก ผักต่างๆ และมีไม้ยืนต้นที่ใช้ในครัวเรือน เช่น หน่อไม้ ชี้เหล็ก มะรุม มะละกอ ชะอม มะม่วง มะขาม มะยม บางพื้นที่อาจมีมิ่งคุด ทุเรียน ลองกอง ชมพู่อยู่ในบริเวณบ้าน การเลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ หมู ช่วยเป็น อาหารโปรตีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งไข่ มูลของสัตว์เหล่านี้ ก็เป็นปุ๋ยธรรมชาติที่ดีมากสำหรับปรับปรุงโครงสร้าง ของดิน จากหลักการดังกล่าว ประชาชนมีอาหารบริโภค ตลอดปี มีรายได้ตลอดปี ทำงานทุกวัน มีรายได้ทุกวัน มีอาหารบริโภคทุกวัน ชีวิตมั่นคงสุขภาพแข็งแรงและมีความสุข การปลูกพืชผสมผสานซึ่งเป็นหลักการจัดการ ตามธรรมชาติที่ดีป้องกันการระบาดของโรคและแมลง เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันตามธรรมชาติ การมีแมลงตาม ธรรมชาติจึงเป็นทั้งตัวห้ำและตัวเบียน ไม่ควรใช้สารเคมี กำจัด การใช้ธรรมชาติแก้ไขปัญหาระบาดของโรคและแมลง หนักน้ำจุนทรีป้องกันแมลง เป็นการดำเนินการโดยให้ ธรรมชาติดูแลธรรมชาติด้วยกัน ประชาชนในพื้นที่จะมี สุขภาพดี แข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บมารบกวน มีชีวิต ยืนยาว เป็นองค์ความรู้คู่คุณธรรม นอกจากนี้จะมี อาหารตามธรรมชาติเพิ่มขึ้นจากเดิม เช่น เห็ด ไข่มดแดง ผักป่าต่างๆ และสัตว์ เช่น แอ้ กิ้งก่า เพิ่มขึ้นในพื้นที่

การมีผลผลิตส่วนหนึ่งเป็นผลผลิตที่ก่อให้เกิดรายได้ อีกส่วนเป็นแหล่งอาหารจึงเรียกว่า Economic dualism เป็นเหตุเป็นผล มีภูมิคุ้มกันการให้ธรรมชาติบำบัดหรือ แก้ไขปัญหาระบาดของโรค สำหรับเรื่องการให้ธรรมชาติแก้ไข ปัญหาระบาดของโรคก็อดไม่ได้คิดถึงเรื่องที่พระบาทสมเด็จพระ ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเล่าพระราชทาน พระประสบการณ์ให้ผู้รับพระราชทานทุนมูลนิธิอานันท- มหิตลเข้าเฝ้า ประมาณปี พ.ศ. 2535 กรณีที่ช้างตกเหว ที่เขาใหญ่ในเวลากลางคืน โดยที่ช้างแม่ลูกมาดื่มน้ำที่ ลำธารใกล้กับบริเวณปากเหว เมื่อดื่มน้ำเสร็จก็เดินก้าวต่อไป ข้างหน้าโดยไม่ทราบหรือมองไม่เห็นว่ข้างหน้าเป็น ปากเหวจึงตกลงไป ด้วยพระเมตตาบารมีแห่งองค์พระบาท สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงแนะนำให้ ใช้ก้อนหินขนาดใหญ่หรือก้อนหินขนาดเล็กหลายๆ ก้อน มากั้นบริเวณปากเหวเป็นเสมือนฝายน้ำล้น น้ำจะได้มี ปริมาณมากขึ้นและเอ่อไปด้านท้ายน้ำ ช้างก็ไม่ต้องมา ดื่มน้ำใกล้กับปากเหวเป็นการกลืนกลายตามธรรมชาติ ทรงแก้ไขปัญหาย่างชาญฉลาด มิให้เป็นที่ต่อต้านจาก กลุ่มอนุรักษ์นิยม ทรงใช้ธรรมชาติแก้ไขปัญหาระบาดของ โรคปริศนาเหลือเกินพระพุทเจ้าข้า แต่เหตุการณ์ก่อนหน้านี้ ที่ฟังดูแล้วน่าตกใจ จะมีก็คนที่ทราบถึงการทรงงานของ พระองค์ลักษณะนี้ การที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทร- มหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งในลักษณะ ที่นักบินต้องใช้ความสามารถและประสบการณ์บินขึ้นลง ในลักษณะแนวดิ่ง เพื่อพระองค์จะได้ทอดพระเนตรพื้นที่ ละเอียดเพื่อทรงแก้ไขปัญหาลำบากที่อุทยาน แห่งชาติเขาใหญ่ เมื่อทรงงานเสร็จแล้วเฮลิคอปเตอร์ พระที่นั่งบินกลับถึงลานจอด นักบินก็ลงกราบพระบาท แล้วขอพระราชทานพระราชานุญาตถวายความเห็นว่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นบุคคลสำคัญที่สุด ของประเทศหากผิดพลาดเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งทุกคนคง ทราบว่าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีต้นไม้หนาแน่นและมี ขนาดใหญ่ สมมติว่าถ้าหากเกิดความผิดพลาดใบพัด เฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งเกิดเกี่ยวกับกิ่งไม้หรือต้นไม้ ไม่อาจจะคิด นักบินคงรับเหตุการณ์และสถานการณ์

ดังกล่าวไม่ไหว นับเป็นบุญญาธิการของพระองค์และ
ของประชาชนคนไทย นักบินจึงขอพระราชทานหลักการ
ทรงงานลักษณะนี้ครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย พระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงไม่ตอบแต่ทรง
แย้มพระสรวล คิดถึงเรื่องนี้ครั้งใดใจหายวาบ น้ำตา
เจ้ากรรมไหลมาเอ่อล้นดวงตา โอ้อ้วาทุลกระหม่อมแก้ว
เสด็จลาไปแล้วสู่แดนสรวง พระผู้ทรงคุณอันประเสริฐ

ของประชาชน ทรงเสียสละและทรงงานเพื่อแก้ปัญหา
ของประเทศทุกเรื่องทุกด้านอย่างละมุนละม่อม ขอส่งเสด็จ
พระองค์สถิตยในทิพยวิมานชั้นดุสิต เพื่อทรงรอเวลา
เสวยพระชาติเป็นพระพุทธรเจ้าองค์ก่อนเสด็จดับขันธ
พระปรินิพพาน ข้าพระพุทธเจ้าขออธิษฐานจิต ขอเป็น
ข้าพระบาททุกชาติไป สาธุ สาธุ สาธุ

